

י"ד - כ"ז סיון תשפ"ו | חוליון ל' - ע"ג | שנה חמש עשרה

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו זברי תורה מחודדים בפיך (קידושין ל.)

מערכת: 073-249-0403
m@sdaf.co.il

לע"נ
הגה"ח ר' פינחס וזננוים זצ"ל
גלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

גליון
460-461

חוליון דף ל'. יום שב' פרשת בהעלותך - י"ד סיון תשפ"ו

דף ל' - ע"א

השוחט קרבן פסח בפסח על החמוץ: לשמו - פטור, שהזבח פסול, שהרי אינו ראוי שלא בזמנו לשמו. שלא לשמו - חייב, שהזבח שלמים. שחט סתם - פטור, רק באופן שהיו הבעלים טמאי מתיים ונדחו לפסח שני, שעומד לשמו וצריך עקירה לשלמים, אבל אם היו טהורים, גם אם שחט סתם - חייב, שהרי הפסח בימות השנה הוא שלמים ואינו צריך עקירה לשלמים. וגם לסובר אין לשחיטה רק בסוף, ואם כך נפסל מתחילת השחיטה מפסח, עדיין ראוי לדמי פסח, ואינו צריך העמדה והערכה, כמו ששינוי שאם שחט בה שנים או רוב שנים ועדיין היא מפרכסת כחיה לכל דבריה.

השוחט בשנים ושליטה מקומות - לרב יהודה בשם רב: שחיטתו כשרה, לשמואל וריש לקיש: צריך שחיטה מפורעת, שנאמר 'חץ שחוט לשונם מרמק דבר'.

שנים שאוחזים בסכין ושוחטים - שחיטתם כשירה גם באחד מלמעלה ואחד מלמטה, ולא חוששים שיסמכו זה על זה ולא ישחוט אחד מהם רוב סימנים. **לשמואל וריש לקיש:** שצריך שחיטה מפורעת שחיטתם כשירה רק בסכין אחד ושני בני אדם, והחידוש הוא שלא חוששים שיעשו דריסה בשחיטה.

דף ל' - ע"ב

שחט הוושט למטה והקנה למעלה, או הוושט למעלה והקנה למטה - שחיטתו כשרה **לשמואל וריש לקיש:** שצריך שחיטה מפורעת, הוא בשחיטה באלכסון.

חלדה:

החליד הסכין בין סימון לסימן וחתך לתחתו כדרכו, והוציא הסכין וחתך לעליון כדרכו - פסולה. והגם שכבר למדנו שאם החליד לסכין תחת השני וחתך, לרבי ישבב היא נבילה ולרבי עקיבא טריפה, יש כאן חידוש שגם אם שחט ממעלה למטה כדרך שחיטה, פסול כיוון שהחליד.

החליד תחת העור - י"א: כשירה, **בי רב:** אמרו איני יודע, ולשיתם נסתפקו בגמרא אם החליד תחת מטלית או תחת צמר מסובך? ולא נפשט.

החליד במיעוט סימנים לאחר שנשחט רובו בהכשר - נסתפק רב פפא אם כשירה או פסולה? ולא נפשט.

חוליון דף ל"א. יום א' פרשת שלח - ט"ז סיון תשפ"ו

דף ל"א - ע"א

משנה: השוחט שני ראשים כאחד - שחיטתו כשרה. **שנים שאוחזים בסכין ושוחטים גם באחד למעלה ואחד למטה -** שחיטתו כשרה. **התיז הראש בבת אחת -** פסולה. **שחט במשיכה והתיז הראש בבת אחת בהבאה אחת או שהתיז שני ראשים בבת אחת -** אם יש בסכין מלא צוואר וחוצו לצוואר מלא צוואר או מלא צוואר אחד חוץ לשני צווארים והוליד או הביא - כשירה. הוליד והביא, גם בכל שהוא בסכין - כשירה.

שחיטה במשיכה אחת - רבא בדרק חץ שלא יהא בהם פגימה, ושחט בהם רבי יונה בר תחליפא עוף בשעה שפרח. וראו שהנצות סביב הצוואר חתוכות - ואין חשש חלדה, והכין עפר לקיים כיסוי הדם על כל הבקעה - שהרי השוחט צריך שיתן עפר למטה ולמעלה, שנאמר 'וכסוהו בעפר' ולא נאמר 'עפר'.

שחיטה באיזמל - בזמן שמוליך ומביא שוחט גם באיזמל, ובלבד שלא יהא לו קרניים - שמא יכסו הסימנים או ינקבו אותם הקרניים. ואין גוזרים שלא לשחוט באיזמל שאין לו קרניים שמא יבוא לשחוט גם באיזמל שיש לו קרניים.

שחיטה במחט - אסור משום שקורע. **שחיטה במרצע של רצענים -** רב אחא בריה דרב אויא הסתפק אם שוחטים בזה שחותכים חוטי התפר? ולא נפשט.

משנה: נפלה סכין ושחטה - אף על פי שנשחט כהלכה פסולה, שנאמר 'ונבחת ואלתך, מה אשתך וזבח אתה אוכל'.

זרק סכין לנעוץ בכותל והלכה ושחטה כדרכה - רבי נתן: מכשיר, הגם שאינו מכווין למעשה חתיכה, **חכמים:** פוסלים. 'הלכה' כרבי נתן.

חפש שוטה וקטן ששחטו ואחרים רואים אותם - שחיטתם כשירה לרבי נתן הגם שאינם בני דיעה.

נדה שטבלה {באונס לרבי נתן: באופן שנפלה מגשר, **באונס לחכמים:** באופן שירדה להקר} - **לרב יהודה בשם רב:** לביתה - טהורה, לשחולין אין צריך כוונה. לתרומה - צריך כוונה ואסורה לאכול בתרומה. **לרבי יוחנן:** גם לביתה אינה טהורה.

גל הנתלש שיש בו ארבעים סאה שנפל על אדם וכלים - טהורים. ואין להוכיח מכאן שאין צריך כוונה לאדם כמו כלים, שאפשר להעמיד ביושב ומצפה אימתי יגיע הגל, וגם בכלים צריך כוונה באדם. **יש כאן חידוש** שאין גוזרים משום חרדלית גשמים, או שאין גוזרים בראש הגל משום כיפין.

דף ל"א - ע"ב
טבילה כלי בגל - מותר רק בראש גל, ולא יטבול בכיפי הגל (באמצע שעשוי ככיפה) משום שאין מטבילים כלים באוויר.

פירות שנפלו לאמת המים ולקחם מי שידי טמאות: הידיים - טהורות, והפירות - אינם בכי יותן. ואם התכווין ליטול ידיו, ידיו - טהורות והפירות - בכי יותן. ומכאן למדנו שאין צריך כוונה לחולין.

טבל ולא כיוון לטבילה: לענין מעשר - כאילו לא טבל, לחולין - נחשב טבילה. **טבל וכיוון לחולין -** מותר רק לחולין, ואסור למעשר כיון שלא כיוון למעשר.

כוונה מעשה לרבי יוחנן:

בטבילה - צריך כוונה בטבילה לטהרה גם בחולין, שסובר רבי יונתן בן יוסף הדורש מהנאמר 'וכבש שנית' שמיותר ובא להקיש תכבוסת שניה שהיא לטבילת טהרה, לתכבוסת ראשונה שהיא לשם הסגר, ולומר מה תכבוסת ראשונה לדעת אדם שהרי נאמר 'וצוה הכהן וכבסו', גם תכבוסת שניה צריך לדעת אדם, ואין צריך דעת הכהן, שנאמר 'טהרה' מכל מקום.

בשחיטה - סובר רבי יוחנן כסתם משנה שהיא לרבי נתן שאין צריך כוונה, כי ממה שגילתה תורה שמתעסק בקדשים פסול, מכלל שבחולין אין צריך כוונה.

שחיטת חולין - לרבי נתן: אין צריך כוונה בשחיטת חולין גם כוונת חתיכה, **לחכמים:** צריך כוונה לחתיכה. ובדבר זה ניצח רבי נתן לחכמים, שהרי לא נאמר 'וחתכת' רק 'וזבחת', ואם צריך כוונה גם לזביחה יהא צריך, ואם אין צריך אין צריך גם לחתיכה.

נדה שאנסה חברותיה וטבלה - טהורה לדברי הכל, משום שיש כאן כוונת חברותיה, ואוכלת בתרומה, כמו ששינוי שהחרשת והשוטה והסומא ושנטרפה דעתה אם יש להם פקחות מתקנות אותם ואוכלות בתרומה.

חוליון דף ל"ב. יום ב' פרשת שלח - ט"ז סיון תשפ"ו

דף ל"ב - ע"א

שחט פרה אדומה: שחט עמה בהמה אחרת - 'הפרה' לדברי הכל פסולה שהרי עשה עמה מלאכה אחרת, 'בהמה' כשירה. **נשחטה עמה בהמה אחרת -** לרבי נתן: 'הפרה' פסולה משום שנאמר 'ושחט אותה' ולא אותה וחברתה וגם בהמה של חולין, 'בהמה' כשירה. **לרבנן:** 'פרה' כשירה, 'בהמה' פסולה, שאין כאן פסול מלאכה אחרת שהרי לא כיון למלאכה, וגם אין פסול משום 'ושחט אותה' ולא אותה וחברתה, שהרי שחיטת הבהמה היה שלא בכוונה ופסולה. **חתך עמה דלעת -** לדברי הכל פסולה משום מלאכה. **נחתכה עמה דלעת -** לדברי הכל כשירה.

משנה: שהייה בשחיטה: באופן שנפל הסכין והגביה, או שנפלו כליו והגביה, או שהשחזי סכין קודם שחיטה וכשהתחיל לשחוט לא היה בו כח ועף ונפסק שחיטתו ובא חבירו ושחט, **לתנא קמא:** אם שהה כדי שחיטה פסולה. **לרבי שמעון:** אם שהה כשיעור בדיקת הסכין על ידי השוחט כשהוא בעצמו חכם.

שיעור כדי שחיטה:

לרב: כדי שחיטת בהמה לבהמה ועוף לעוף,

לשמואל ורבי יוחנן: אפילו כדי שחיטת בהמה לעוף.

לרבי חנניא: כדי שיביא בהמה אחרת וישחוט, ולא שיביא ממקום אחר שאם כן נתן דבריך לשיעורים, רק שהיא עומדת לפנינו ומחוסר רק הטלה לארץ.

לרבי יוסי ברבי חנינא: כדי שיגביה ויטילה לארץ וישחוט זמן דקה לדקה וזמן גסה לגסה. **השוחט בסכין רעה -** (שאינה מחודדת ואינה חותכת יפה) גם כל היום כולו כשירה, משום שכל שעה הוא מוליך מביא ואינו מפסיק בשחיטתו.

רבא הסתפק: אם שהיות מצטרפים - כגון שהפסיק שתיים או שלש פעמים בשחיטה אחת, ושהה בין שלושתם כשיעור שלם? **רב הונא בריה דרב נתן הסתפק:** אם שחט רוב סימנים ושהה במיעוט האחרון? ולא נפשט.

דף ל"ב - ע"ב

משנה: שחט הוושט וחתך הגרגרת, או חתך הגרגרת ושחט הוושט, או שחט אחד מהם

גליון זה מוקדשת
לזכר ראש משפחתנו שמו מפארים
הרה"ח המפורא רבי דוד אליהו גרינוואלד זצ"ל
בן הרה"ח יוסף חיים הי"ד
גלב"ע כ"ב סיון תשע"ה
ת' נ' צ' ב' ה'

הזמתין עד שמתה, או שהחליד הסכין תחת השני וחתך - לרבי ישבב: נבילה, לרבי עקיבא: טריפה. כלל אמר רבי ישבב משום רבי יהושע, כל שנפסלה בשחיטתה - נבילה, כל ששחיתה כראוי ודבר אחר גרם לה היפסל - טריפה, והודה לו רבי עקיבא.

פסוקת הגרגרת - לדברי הכל נבילה, לאחר שהודה רבי עקיבא לרבי ישבב. ומה ששינוי (דף מ"ב - ע"א) פסוקת הגרגרת בין טריפות בהמה: **לרבא**: כתב אלו שאסורות, יש מהם שטריפות ויש מהם שנבילות. **לרבי יוחנן**: נשנית לרבי עקיבא קודם חזרה.

פסק הגרגרת ובסוף שחט - היא נבילה ולא טריפה. ואין חילוק אם שחט במקום חתך אם שחט שלא במקום חתך, שמאחר שנפסק ברובה הרי כל הקנה כמונח בסל ולא שייך בו שחיטה.

עשאה גיטטרא, או שנטלה ירך וחלל שלה - הרי היא נבילה ומטמא מחיים.

שחט את הקנה ואחר כך ניקבה הריאה - כשירה, שנחשב כמו שניטלה כולה ביחד מהבהמה ומנחת בסל. **לרבא**: אינה כשירה רק בריאה, שחיי הריאה תלוי בקנה. אבל אם ניקבו בני מעיים בין שחיטת קנה לוושט מודה שהיא טריפה, שהרי חיי בני מעיים תלוי בוושט ולא בקנה. **רבי זירא**: חולק וסובר שמאחר שנולדו בה סימני טרפה התרת מה לי בריאה מה לי בני מעיים, ואין טריפה לחצי חיות'. ונסתפק רבי זירא לרבא (שאם ניקבו בני מעיים בין סימן לסימן אסורה באכילה) - אם סימן הראשון מצטרף לסימן שני לטהרה מידי נבילה או לא? ודומה לטפס שהסתפק אילפא אם הוציא עובר ידו בין סימן לסימן, האם מצטרף שחיטת סימן ראשון לסימן שני לטהר מנבילה?.

חולין דף ל"ג. יום ה' פרשת שלח - י"ז סיון תשפ"ו

יום זה לזכות והצלחת ידידנו יוחנן בן מרים לאה וזוגתו חנה בת טוביא מרים הי"ו

דף ל"ג - ע"א

בני מעיים - לרב אחא בר יעקב: מותר רק לישראל ולא לגוי, שהרי בישראל מותר בשחיטה, אבל לגוי אינו נותר רק במיתה, ובני מעיים הם אבר מהחי, שכאילו הוציאה מהבהמה בעודה מפורסרת. **לרב פפא**: אין דבר שומרת לישראל ואסור לגוי. וכן אמרו בבביתא שהרוצה לאכול מבהמה קודם שתצא נפשה, חותך כזית בשר מבית השחיטה ומולח ומדיח יפה יפה ומתן. לה על שנתצא נפשה ואוכל, ואחד ישרא ואחד ישראל מותרים בו. והרוצה שיכירא יעשה כן.

משנה: השוחט בהמה חיה ועוף ולא יצא מהם דם - לת"ק; כשרים, ונאכלים בידיים מסואבות שלא הוכשר בדם. **לרבי שמעון**: הוכשרו בשחיטה.

המשנה בחולין ולא בקדשים:

הזכחה א', שהרי שנינו חיה, ואין חיה בקדשים.

הזכחה ב', קדשים אינם כשרים אם לא יצא מהם דם, שהוא עצמו לדם הוא צריך.

הזכחה ג', שמשמע שאם יצא דם הוכשר לקבל טומאה, והרי דם קדשים אינו מכשיר, שנאמר 'על הארץ תשכנו כמים, רק דם שנשפך כמים מכשיר ולא שאינו נשפך כמים.

הזכחה ד', שהרי קדשים הוכשר לקבל טומאה גם בלי דם, שחיבת הקודש מכשרתם.

דף ל"ג - ע"ב

נחלקו למה כשיצא מהם דם אינם נאכלים בידיים מסואבות הרי ידיים שניות הם ואין שני עושה שלישי בחולין?

א. לרב פפא: מדובר בידיים 'תחילות' כגון שהכניס ידיו לבית המנוגע, שלרבי עקיבא ידיו תחילות. ופירש רבי שמעון בן אלעזר בשם רבי מאיר, שהם תחילות גם לחולין.

ב. לרבי אלעזר אמר רבי הושעיא: מדובר בחולין שנעשו על טהרת הקדש, שיש בהם שלישי, ולא כרבי אלעזר שאין אדם יכול להתפס על חולין טהרת הקודש. אבל אי אפשר להעמידה כרבי יהושע בחולין שנעשו על טהרת התרומה, שאין בשר מתחלף בפירות, אבל בשר חיה שנעשה על טהרת הקודש נעשה שלישי הגם שאין חיה בקדשים, כי בשר חיה מתחלף בבשר בהמה.

ג. לעולא: היא כרבי יהושע, ולא רק בחולין שנעשו על טהרת קדש שיש בהם שלישי, אלא גם חולין שנעשו על טהרת תרומה יש בהם שלישי.

הטעון ביאת מים - מדברי סופרים טומאת 'שני' עליו, ומטמא קודש ופוסל תרומה, ומותר בחולין. **מעשר** - **לרבי מאיר**: מותר באכילה, **לחכמים**: אסור באכילה. אבל בנגיעה, לדברי הכל אין שני עושה שלישי במעשר.

הכניס ידיו לבית המנוגע - **לרבי עקיבא**: ידיו תחילות, שהרי לדברי הכל ביאה במקצת לא שמה ביאה, וגזרו על ידיו משום גופו, ולרבי עקיבא עשאו כגופו ממש, **לחכמים**: ידיו שניות, עשאו כידיים בעלמא שהם שניות.

ידיים שהם תחילות [כגון שהכניס ידיו לבית המנוגע לרבי עקיבא] - **לתנא קמא**: אינם מטמאות חולין, ורק לענין תרומה וקדשים הם תחילות. **לרבי שמעון בן אלעזר** גשם רבי מאיר: ידיים תחילות גם לחולין, וידיים שניות אינם מטמאות רק תרומה.

שני עושה שלישי בחולין **לרבי עקיבא**: ע"ז אמר רבי אלעזר **לרבי יהושע**: והאכל רבי יטמא, טמא לא נאמר רק טמא, לטמא אחרים, ללמד על ככר שני שנעשה שלישי בחולין. ואפשר שכל זה רק בטומאה דאורייתא כגון שרץ, אבל בטומאה דרבנן כגון ידיים, אין עושה שלישי בחולין.

חולין דף ל"ד. יום ה' פרשת שלח - י"ח סיון תשפ"ו

דף ל"ד - ע"א

מחלוקות בין רבי אליעזר ורבי יהושע - **לרבי אליעזר**: האוכל אוכל ראשון - נעשה גופו ראשון. וכן האוכל אוכל שני - נעשה שני. והאוכל שלישי - נעשה שלישי. **לרבי יהושע**: האוכל - אוכל ראשון, שני - נעשה שני, והאוכל שלישי - נעשה שני לקודש ולא לתרומה, בחולין שנעשה על טהרת תרומה. אבל חולין שנעשו על טהרת הקודש, אין בהם שלישי לשיתנו. **אמר רבי אליעזר לדברי רבי יהושע**! מצינו אוכל חמור מהאוכל, שהרי נבלת עוף טהור בחוץ לא מטמא, אבל האוכלה מטמא בנדים בבית הבליעה, ואנו היאך לא נעשה אוכל כמאכל? **לרבי יהושע**: אין לומדים מנבלת עוף טהור, שהוא חידוש. רק מצינו שהמאכל חמור מהאוכל, שהרי המאכל מטמא בכביצה, והאוכל אינו טמא עד שיאכל כחצי פרס. **לרבי אליעזר**! אין לומדים טומאה משיעורים. **עוד אמר רבי אליעזר לדברי רבי יהושע**! שהמאכל חמור מהאוכל, ולכן האוכל ראשון נעשה שני, למה האוכל שני נעשה שני ולא שלישי? השיב לו רבי יהושע: שהשני עושה שני במשקים, אמר לו רבי אליעזר! אם למדת ממשקים היה ראוי שהאוכל יהיה ראשון, שהרי המשקים נעשה על ידי השני ראשון? ועוד למה האוכל שלישי נעשה שני? השיב לו רבי יהושע: שאמר רק בחולין שנעשו על טהרת תרומה, שטהרתה טומאה אצל הקודש.

כל הפוסל בתרומה - מטמא משקים להיות תחילה, חוץ מטבול יום.

דף ל"ד - ע"ב

נחלקו בדעת רבי יוחנן בחולין שנעשו על טהרת הקדש - **לרב אסי**: האוכל שלישי שלהם נעשה גופו שני לקודש. ומה שאמר רבי יהושע 'בחולין שנעשו על טהרת תרומה' הוא גם כזה, וכל שכן בנעשה על טהרת קודש. **לרבה בר בר חנה**: רבי יוחנן אמר שרבי יהושע השיב לו 'אף אני לא אמרתי אלא בתרומה' ולא בנעשה על טהרת קודש.

אמר עולא: האוכל שלישי של חולין שנעשה על טהרת תרומה נפסל גופו מלאכול בתרומה - והוצרך להשיענו זאת הגם ששינוי 'שלישי' - שני לקודש ואין שני לתרומה, בחולין שנעשו על טהרת תרומה' שיינו מפרשים שבאמת הם שלישי אינו לתרומה, ומה שנקט שאין 'שני' הוא משום שבקדשים נקט שיש 'שני'.

ראשון לטומאה בחולין - טמא ומטמא, והוא שגורם לתרומה שנגע בה להיות 'טמאה' לעשות תרומה אחרת ל'שלישי'. **השני שבחולין** - פוסל תרומה שנוגעת בה ואינו מטמא את התרומה לטמא אחרים. **השלישי שבחולין** - נאכל בנוזל הדמע [שנתערב בו תבליני תרומה], ואין להקשות על עולא שנפסל גופו לאכול תרומה כשאלו השלישי - משום שבנוזל הדמע אין כזית תרומה בכדי אכילת פרס.

חולין דף ל"ה. יום ה' פרשת שלח - י"ט סיון תשפ"ו

דף ל"ה - ע"א

אמר רבי יונתן אמר רבי: האוכל שלישי של תרומה ממש אסור לאכול לתרומה, ומותר לגעת בתרומה - שדינו כשלישי ואין תרומה נעשה רביעי. **וכן אמר עולא** (לד'): בשלישי של חולין שנעשו על טהרת תרומה. **הוצרכו שתי המימרות** שאם נאמר רק מימרת עולא שהאוכל שלישי של חולין שנעשה על טהרת תרומה נעשה שלישי - היינו אומרים שאם אכל שלישי של תרומה עצמה אסור גם בנגיעה בתרומה. ואם נאמר רק מימרת רבי יונתן - היינו אומרים שאם אכל שלישי של חולין שנעשו על טהרת תרומה מותר גם באכילת תרומה.

אמר רבי יצחק בר מרתא: האוכל שלישי של חולין שנעשה על טהרת הקדש טהור לאכול קודש - שאין לך דבר שעושה רביעי בקודש רק קודש מקודש בלבד (שנעשתה בו עבודה, אבל לא הקדוש רק בקדושת פה, וכל שכן לא בחולין שנעשה על טהרת קודש). והגם ששינוי שהאוכל שלישי של חולין שנעשו על טהרת תרומה נעשה שני לקודש - הנח לתרומה שטהרתה טומאה היא אצל הקדש, כמו ששינונו: בגדי עם הארץ - מדרס לפרושים, בגדי פרושים - מדרס לאוכלי תרומה, בגדי אוכלי תרומה - מדרס לקודש, ולדעת רבי יצחק לא רק במדרסות כן הדין - מחשש שמא תשב עליהם אשתו נידה, אלא גם בפירות כן הוא.

דף ל"ה - ע"ב

עם הארץ בזמן שאינו נאמן על טהרת תרומה - אם אמר הפרשתי לתוכה רביעית קודש נאמן על הכל, והגם שלשיטת רבי יצחק (לעיל ע"א) טהרת תרומה טומאה היא אצל הקודש אין אומרים שתטמא תרומה לקודש - משום שמוחברים הם תרומה וקודש, וכיון שרצו חכמים להאמינו על הקודש ממילא נאמן גם על התרומה.

'למסקנא' יש שלש שיטות נאנים בחולין שנעשו על טהרת הקודש:

א. דינם כקודש - ששינונו: השני שבחולין - מטמא משקה חולין ופוסל אוכלי תרומה, והשלישי - מטמא משקה קודש ופוסל אוכלי קדש, בחולין שנעשו על טהרת הקודש.

ב. דינם כחולין גמורים.

ג. לרבי אלעזר ברבי צדוק דינם כתרומה - לטמא שנים (ראשון ושני - נקראים 'טמאים' שמתמאים אחרים), ולפסול אחד (שלישי - שרק פסול ואין עושה רביעי).

דעת רבי שמעון במשנה שהוכשר לקבל טומאה בשחיטה - גם אם לא יצא דם, והוא שרק 'שחיטה' מכשיר, וכן דם הריגה מכשיר - שנאמר 'ודם חללים ישתה', אבל 'דם שחיטה' אינו מכשיר, שהנאמר בשחיטת פסולי המוקדשים 'על הארץ תשכנו כמים' בא רק כדי להתייר הדם בהנאה, שלא נאמר שהואיל שאסורים בגיזה ועבודה צריך לקבור הדם. ומה ששינונו שאומר רבי שמעון דם המת אינו מכשיר - באמת גם דם שחיטה אינו מכשיר, רק שלא נטעה לומר שדם המת נחשב כדם הריגה - מה לי הרגו הוא מה לי הרגו מלאך המות. וכן מה ששינונו שאומר רבי שמעון דם מכה אינו מכשיר - שלא נטעה לומר מה לי הרג כולו מה לי הרג מקצתו.

חולין דף ל"ו. יום ו' פרשת שלח - כ' סיון תשפ"ו

יום זה לעילוי נשמת הרה"ח ר' יוסף חיים גרינוואלד הי"ד

בן הרה"ח משה יעקב זצ"ל

כ' סיון תש"ב

ת"נ צ"ב ה'

דף ל"ו - ע"א

ודם חללים ישתה - פרט לדם קילוח שאינו מכשיר הזרעים, משום שאינו דם הנפש.

השוחט והזיתים בתחילת שחיטה על דלעת תלושה של תרומה - **א. לרבי**: הוכשר, **ב. לרבי חייא**: תלוי בספק. **ג. לרבי אושעיא**: סומכים על רבי חייא כדברי רבי שמעון ששחיטה מכשיר בלי דם. **נחלקו בביתא המחלוקת**: **לרב פפא** כולם מודים שאם יש דם מתחילת השחיטה ועד הסוף הוכשר, ונחלקו אם נתקנח הדם בין סימן לסימן, לרבי: ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף - והוא דם שחיטה, לרבי חייא: אינה לשחיטה רק בסוף - והוא דם מכה, ותולים הדבר עד גמר שחיטה, שאם יש דם בסוף שחיטה - מכשיר, ואם לא - אינו מכשיר. לרבי אושעיא: מאחר שאם נתקנח אינו מכשיר לרבי חייא וגם לרבי שמעון, אין דברי רבי שהוא אחד במקום שנים. **'לרב אשי'** רבי בייא חסוף אסתפק אם נתקנח הדם אם ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף ומכשיר, או שאינה רק בסוף ואינו מכשיר, ולכן תולים, כלומר לא אוכלים ולא שורפים. ומאחר שלענין שריפה שווים דברי רבי חייא ורבי שמעון, נעשו דברי רבי של אחד במקום שנים ולא אוכלים ולא שורפים.

צריד של מנחות - הסתפק ריש לקיש אם מונים בו ראשון ושני או לא? והספק האם חיבת הקודש מועיל רק לפסול גופו, או שהוא כאוכל הבא במים שמונים בו ראשון ושני. ומדרבנן עשו כהכשר מים, לתלות, ונסתפק האם שורפים אותו או לא? ולא נפגשו.

דף ל"ו - ע"ב

טומאת אוכל רק בהכשר מים - בטומאת מת ובשרץ אין אוכל נטמא רק בהכשר מים שנאמר 'וכי יתן מים על זרע' 'מקל האכל אשר יאכל', אחד לטומאת שרצים ואחד לטומאת מת.

הכשר שחיטת בהמה חיה ועוף שלא יצא מהם דם - לרבי שמעון הוכשר בשחיטה גם למנות בו ראשון ושני, הגם שלא בא במים, עשו כהכשר מים מדרבנן.

הבוצר לגת - לשמאי: הוכשר, הגם שאין זה אוכל הבא במים עשו כהכשר מים מדרבנן, להלל: לא הוכשר.

חיבת הקדש מדאורייתא - כמו ששינינו 'הבשר' לרבות עצים ולבונה שמקבלים תומאת אוכלים, ואף על פי שאינם בני אכילה חיבת הקדש מכשרתם.

דם קדשים - אינו מכשיר, שנאמר 'לא תאכלנו על הארץ תשפכו כמים', רק דם הנשפך כמים - מכשיר דם שאינו נשפך כמים - אינו מכשיר.

משקי בית מטבחים (המים שרחצו בהם הבשר בבית המטבחים בעזרה) - לא דיים שהם טהורים, רק שאינם מכשירים לקבל תומאה.

פרת זבחי שלמים שהעבירה בנחל - שחטה ומשקה טופח עליה, הוכשר לקבל תומאה [גם בלי חיבת הקדוש, וכגון למנות בו ראשון ושני לצד שחיבת הקדוש אינו מועיל רק לפסול גופו].

חולין דף ל"ז. יום שב"ק פרשת שלח - כ"א סיון תשפ"ו

דף ל"ז - ע"א

משנה: השוחט המסוכנת - לרבן שמעון בן גמליאל: צריכה שתפרכס ביד וברגל, לרבי אליעזר: דיה אם זינקה. **השוחט בלילה ולמחר מצא כותל מלא דם - לרבי שמעון:** כשירה, שבוודאי זינקה וכשיטת רבי אליעזר. **לחכמים:** עד שתפרכס או ביד או ברגל, או עד שתכשכש בזנבה, פירכוס במסוכנת - צריך בבהמה דקה וגם בבהמה גסה. **בהמה דקה שפשטה ידה ולא החזירה** - פסולה, שאין זה רק סימן של הוצאת נפש. **היתה בחזקת בריאה** - אפילו אין בה מסימנים האלו, כשירה.

דף ל"ז - ע"ב

מסוכנת מותרת באכילה - למסקנת הגמרא:

א. ממה שאסרה תורה טריפה מכלל שמסוכנת מותרת, כי אם מסוכנת שאינה חסירה אסורה, כל שכן טריפה שהיא חסירה. ואין לומר שטריפה היא מסוכנת, שנאמר 'וחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לקל מלאכה ואכל לא תאכלהו', אמרה תורה יבוא איסור נבילה או טריפה ויחול על איסור חלב, ואם טריפה היא מסוכנת, לא היה צריך לומר שאיסור נבילה חל על איסור חלב, כי ידענו מחלב טריפה המסוכנת שמחיים חל על איסור חלב, וכל שכן איסור נבילה שהוא לאחר מיתה, ובהכרח טריפה אינה מסוכנת. ואין לומר: שבה התורה ללמד על נבילה שאינה באה מכח מסוכנת כגון שעשאה גיסטרא, כי הרי בכל אופן היתה מסוכנת קודם שתפרכס ברובה.

ב. ממה שאמרה תורה 'חלב' שני פעמים ולא אמרה חלב נבילה וטריפה, ללמד שזו היא שאין חלבה חלוק מבשרה, ויש לך אחרת שחלבה חלוק מבשרה, וזו היא מסוכנת.

ג. ממה שיוצאקל העיד על עצמו שלא אכל מבשר מסוכנת מעולם, משמע שהוא מותר, כי אם הדבר אסור מה החידוש?.

'נאמר אהה ה' אלקים - הגה נפשי לא מטנא'ה - שלא הרהרתי ביום לבוא לידי תומאה בלילה. **'זנבלה וטרפה לא אכלתי מנעורי'** - שלא אכלתי בשר מסוכנת שאומרים שחוט מהר לפני שתמות, **'ולא בא בפי בשר גזול'** - שלא אכלתי מבהמה שהורה בה חכם. משום רבי נתן אמרו: שלא אכלתי מבהמה שלא הורמו מתנותיה.

איזו היא מסוכנת? בסורא אמרו: כל שמעמידים אותה ואינה עומדת, וגם אם יש לה כח כשינייה ואוכלת חתיכות עץ, לרמי בר יחזקאל: גם באוכלת קורות. **בפומבדיתא אמרו:** כל שמעמידים אותה ואינה עומדת ואפילו אוכלת חתיכות עץ, לרמי בר יחזקאל: גם באוכלת קורות.

חולין דף ל"ח. יום א' פרשת קורח - כ"ב סיון תשפ"ו

יום זה הוקדש בסיכומי דף היומי - מהודדים

לעילוי נשמת זקניו הרה"ח המפואר דוד אליהו גרינוואלד זצ"ל

בן הרה"ח יוסף חיים הי"ד

נלב"ע כ"ב סיון שנת תשע"ה

תנצ"ח

הונצח ע"י אימנו הרבנית תלית"א

דף ל"ח - ע"א

צעקה או שהטילה צואה או שכשכשה באזנה - לרב: הרי זה פירכוס. **לשמואל:** אין צריך לכל זה, אלא כל שאינו דברים שעושה המיתה כמו שהיתה ידה פשוטה וככפה - הרי זה פירכוס. ודברים שהמיתה עושה, כמו שהיתה ידה כפופה ופשוטה - אינו פירכוס.

צעקה כפירכוס - רק שהקול עבה, ולא אם הקול כהה. **הטלת צואה כפירכוס** - רק כשמתרזת למרחוק, ולא בשותתת בסמוך. **כשכשה בזנבה** - אין זה פירכוס.

נחלקו מתי תהא תפרכס הבהמה המסוכנת:

לרב חסדא: פירכוס שאמרו באמצע שחיטה - אבל לא בתחילת השחיטה. והביא רביה ממה ששינוי שבהמה דקה שפשטה ידה ולא החזירה פסולה, ואין לפרש בסוף שחיטה, כי עד מתי צריך שתחיה? ובהכרח שהכוונה באמצע שחיטה. ודחה רבא שיש לומר שכל שאין עושה כן בסוף שחיטה, בידוע שנשמתה ניטלה הימנה קודם לכן.

לרב נחמן בר יצחק: פירכוס שאמרו בתחילת שחיטה - והביא רביה מדברי רבי שמעון ששוחט בלילה ולמחר מצא כותלי בית השחיטה מלא בדם כשירה שזינקה, ואם צריך בסוף שחיטה, יתכן שזינקה רק בתחילת שחיטה. ואין לומר שזינקה עדיף מפירכוס של חכמים שהוא ביד או ברגל, ומה שאמר רבי אליעזר דיה שזינקה, הוא משום שהיקל יותר מרבן גמליאל שצריך פירכוס ביד וברגל, שהרי שינוי וחכמים אומרים עד שתפרכס או ביד או ברגל, ולשון 'עד' משמע שצריך יותר מזינקה של רבי אליעזר.

לרבא: פירכוס שאמרו הוא בסוף שחיטה.

דף ל"ח - ע"ב

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת אסתר ע"ה בת רבי פינחס זצ"ל

נלב"ע כ"ב סיון

'שור או כשב - פרט לכלאיים שפסול לקרבן, **'או עז** - פרט לנדמה, **'פי ינלד'** - פרט ליוצא דופן, **'שבעת ימים'** - פרט למחוסר זמן, **'תחת אמו'** - פרט ליתום, ואם ילדתו אמו ומתה בוודאי כשירה, ואם מתה ואחר כך ילדתו כבר נתמעט מהנאמר 'כי יולד' שהוא יוצא דופן, רק שזה פירש למיתה וזה לחיים. וממה הוכיח רבא שצריך שתפרכס בסוף שחיטה, וכן גם צריך שתחיה בסוף הלידה, ובכל זאת מותרת התורה, כי לא צריך שתחיה בסוף הלידה, אין צריך

למעט שנתמעט כבר משום יוצא דופן.

בהמה דקה: אם פשטה ידה ולא החזירה - פסולה, אבל ברגל בין פשטה ולא ככפה ובין ככפה ולא פשטה - כשירה. וכל זאת בבהמה דקה, אבל בבהמה גסה בין ביד בין ברגל ובין פשטה ולא ככפה בין ככפה ולא פשטה - כשירה. ועוף גם אם לא רפרף אלא כנפו ולא כשכש אלא זנבו - הרי זה פירכוס.

משנה: השוחט לעובד כוכבים - א. לתנא קמא: שחיטתו כשרה, ואף על פי שמחשבת הבעלים פוסלת, הוא אם אמר הגוי בפירוש ששוחט לעבודה זרה, אבל בסתם לא אומרים שמחשבתו לעבודה זרה. **ב. לרבי אליעזר:** פסול גם בסתם, וגם אם שחטה להאכיל לגוי מחצר כבד שלה, שסתם מחשבת עובד כוכבים לעבודה זרה, ומחשבת הבעלים פוסלת. **ג. לרבי יוסי:** אין מחשבת בעלים פוסלת בחולין [גם אם חשב בפירוש לעבודה זרה], מקל וחומר מקדשים שהמחשבה פוסלת והכל הולך רק אחר העובד, כל שכן בחולין שהמחשבה אינה פוסלת. **יש מפרשים בדרך אחרת:** שלשיטת תנא קמא: אין מחשבת בעלים פוסלת וגם אם חשב הגוי לעבודה זרה כשירה, שאין אומרים זה מחשב וזה עובד רק בפנים ואין לומדים חוץ מפנים. לרבי אליעזר: לומדים חוץ מפנים ולכן מחשבת הגוי פוסלת. לרבי יוסי: גם בפנים אין מחשבת בעלים פוסלת, שזה מחשב וזה עובד לא אומרים, וכל שכן בחולין.

חולין דף ל"ט. יום ב' פרשת קורח - כ"ג סיון תשפ"ו

דף ל"ט - ע"א

חשב בשעת שחיטה לזרוק הדם לעבודה זרה - לרבי יוחנן: פסולה, שלומדים חוץ מפנים שמחשבים מעבודה לעבודה. **לריש לקיש:** מותרת, שבחוץ אין מחשבים מעבודה לעבודה ואין לומדים מפנים. **שחט הקרבן לשמה לזרוק דמה שלא לשמה - לרבי יוחנן:** פסולה, שלומדים ממחשבת פיגול שמחשבים מעבודה לעבודה. **לריש לקיש:** כשירה, שאין מחשבים מעבודה לעבודה, שאין לומדים ממחשבת פיגול. והצרכו שתי המחלוקות: שאם נשנה רק המחלוקת בעבודה זרה - שמה דווקא חוץ מפנים אין לומדים לריש לקיש, אבל פנים מפנים לומדים, ובמחשבת שלא לשמה מחשבים מעבודה לעבודה. ואם נשנה רק המחלוקת שלא לשמה - שמה דווקא פנים מפנים לומדים לרבי יוחנן ולא בחוץ מפנים.

שינוי במשנה דעת רבי יוסי: ומה במקום שמחשבה פוסלת במקדשים אין הכל הולך רק אחר העובד, מקום שאין מחשבה פוסלת בחולין אינו דין שלא יהא הכל הולך רק אחר השוחט - ואם נפרש שהיינו שאין מחשבה פוסלת מעבודה לעבודה בחולין רק בקדשים - קשה בין לריש לקיש [שמשמע שבקדשים לעולם מחשבים ולא רק בפיגול, אבל אפשר ליישב שאחר ששמע דברי רבי יוחנן חזר בו ריש לקיש], ובין לרבי יוחנן [שהרי מפורש שבחולין אין מחשבים מעבודה לעבודה], רק יש לפרש הקל וחומר: קדשים חמורים שפוסלת מחשבה בארבע עבודות [שחיטה קבלה הולכה זריקה], מה שאין כן בחולין רק בשתי עבודות [שחיטה וזריקה].

דף ל"ט - ע"ב

שינוי בבבביתא כרבי יוחנן: השוחט הבהמה כדי לזרוק הדם לעבודת כוכבים או להקטיר חלבה לעבודת כוכבים - הרי אלו זבחי מתים.

שינוי בבבביתא שחטה וחשב עליה - היה מעשה בקיסרי ולא אמרו בה איסור והיתר. והטעם:

לרב חסדא: לא אמרו איסור - משום כבוד רבנן שבמשנה, שגם שלאחר השחיטה נודע שהוא מומר אין אומרים סתם מחשבתו לעבודה זרה, ולא היתר - משום כבוד רבי אליעזר, שסובר שסתם מחשבת גוי לעבודה זרה. ודחו: כשמענו לבסוף שחשב, אפשר שגם חכמים מודים שהוכיח סופו על תחילתו, ומאידך אפשר שרבי אליעזר אסר רק בגוי ולא בישראל.

לרב שזיב: לא אמרו היתר משום כבוד רבן שמעון בן גמליאל - שהאומר כתבו גט לאשתי והפיל עצמו מהגה הוכיח סופו על תחילתו שהתכווין לומר תנו לה, ורק אם דחו הרוח אינו גט. ודחו: אפשר דווקא משום שאמר כתבו.

לרבינא: לא אמרו היתר משום כבוד רבן שמעון בן גמליאל - בנותן עבדיו במתנה לאחר, שאם צווח המקבל מיד שאינו רוצה בהם - לשיטת כולם לא זכה, בשתק תחילה ובסוף צווח - זכה בהם לכולי עלמא, אם זיכה לו על ידי אחר ושתק ולבסוף צווח - לת"ק: כיון ששתק זכה, וצווחתו אינה רק חזרה, ורבן שמעון בן גמליאל סובר הוכיח סופו על תחילתו שלא רצה בהם, ולא הוצרך לצווח קודם שבאו לידו.

שמואל פסק 'הלכה כרבי יוסי' שאין מחשבת הבעלים אסורת, וכן הורה רבי יוסף לטבחים שקיבלו מגוי לשחוט אילים והתנו עמהם שהדם והחלב יהיה לעבודה זרה, והעור והבשר יהיה לטבחים, שמתירים משום שהלכה כרבי יוסי.

גוי שנתן דינר לטבח לבשר שעתידי לשחוט - (לרבי אליעזר שסתם מחשבת גוי לעבודה זרה) אם הגוי אלם שאינו יכול לסלק הבשר - אסור, אך אם יכול לסלק - אין לו חלק בבהמה ואינו אוסר במחשבתו.

חולין דף מ' יום ג' פרשת קורח - כ"ד סיון תשפ"ו

דף מ' - ע"א

משנה: השוחט לשם הרים / גבעות / מים / נהרות / מדברות - שחיטתו פסולה מדרבנן. אבל אינה אסורה בהנאה משום תקרובת עבודה זרה, משום שאין שם עבודה זרה על מחובר. שנים שאוחזים בסכין ושוחטים אחד לאחד מכל אלו ואחד לשם דבר כשר - שחיטתו פסולה.

השוחט לשם הרים / גבעות / נהרות / מדברות / חמה ולבנה / כוכבים ומזלות / מיכאל השר הגדול / שילשול קטן - הרי אלו זבחי מתים משום תקרובת עבודה זרה ואסורים בהנאה. ובהרים וכו' שהם מחוברים הוא שבשחט לשם שר שלהם ולא לשמם עצמם, וכן מדויק ממה שנקט הבבביתא עמהם 'מיכאל שר הגדול'.

דף מ' - ע"ב

היה בהמת חבירו רבוצה לפני עבודת כוכבים - לרב הונא: כיון ששחט בה סימן אחד אסרה, שסובר כעולא בשם רבי יוחנן שאף שאין אדם אוסר בהמת חבירו כשהשתחוה לה, אם עשה בה מעשה אסרה במעשה, ולפי זה לא רק סימן שלם אלא גם כל מעשה שהוא. **לרב נחמן ורב עמרם ורב יצחק:** גם במעשה לא אסרה.

השוחט חטאת בשבת בחוץ לעבודת כוכבים חייב שלש חטאות - א. שבת, ב. שוחט בחוץ, ג. עבודה זרה, ומדובר בחטאת העוף והיה חצי קנה פגום והוסיף עליו כל שהוא וגמרו וכל האסורים חלים כאחת, שבזבז מייד לאחר ששחט חטאת אסרה משום עבודה זרה ואינו חייב משום שחטתי חוץ. ואין להעמיד באומר 'בגמרו זביחה עובדה' - שאם כך לא דווקא חטאת. ולסוברים שאין אדם אוסר שאינו שלו גם במעשה - חטאת נחשבת כשלו כיון שקנאה לכפרה.

אם לא אמר רב הונא 'סימן אחד' לא היה קשה מהברייתא ולא הוצרכו להעמיד בחצי קנה פגום - שיש לומר שדווקא מעשה גדול של שחיטה שלימה אסור. ואם לא אמר 'בהמת חברו' לא היה קשה - שדווקא שלו אסור ולא של חברו, וחטאת אינה נחשבת כשלו אף שקנאה לכפרה.

שניים שאוחזים בסכין ושוחטים אחד לשם עבודה ואחד לדבר כשר שחיטתו פסולה - ולסוברים שאין אדם אסור שאינו שלו מדובר שני השוחטים שותפים בבהמה. וכן מה ששינוי מטמא ומדמע ומנסך של חברו בשוגג פטור במזיד חייב - הוא רק אם יש לו שותפות ביין שניסך.

חולין דף מ"א. יום ד' פרשת קורח - כ"ה סיון תשפ"ו

דף מ"א - ע"א

גוי שניסך יין ישראל שלא בפני עבודה זרה - לתנא קמא: אסור בהנאה, שסובר אדם אסור של חברו במעשה. **לרבי יהודה בן בתירא ורבי יהודה בן בבא:** מותר משני טעמים: א. שאין מנסכים יין רק בפני עבודה זרה, ב. אינו יכול לאסור של חברו שלא ברצונו.

רב הונא שאמר (לעיל דף מ:): אדם אסור של חברו במעשה - סובר כתנא קמא. רב נחמן ורב עמרם ורב יצחק שאמרו (שם) שאינו אסור - כוונתם משום שאף לשחיטת תנא קמא רק גוי אסור את של חברו אבל לא ישראל, שאין כוונתו רק לצער לחבירו, ולא לשם עבודה זרה. אבל ישראל מומד דינו ככותי, וזוהו מדובר במה ששינוי במשנה שאם שניים אוחזים בסכין ושוחטים אחד לשם עבודה זרה ואחד לשם דבר כשר שחיטתו פסולה. (וכמו כן אפשר להעמיד ביש לו שותפות, כנ"ל בדף הקודם. רש"י).

מטמא ומדמע ומנסך של חברו: בשוגג - פטור, במזיד - חייב, ולסוברים שאינו אסור במעשה 'מנסך' מדובר בישראל מומר, שהרי בישראל כשר אין היין נאסר, שאינו מתכווין רק לצער לחבירו. (וכמו כן אפשר להעמיד כנ"ל).

התרו לישראל שעובד עבודה זרה בבהמת חברו וקבל עליו התראה - כיון שהתיר עצמו למיתה אין לך מומר גדול מזה, ולסובר שאוסר של חברו במעשה הרי זה נאסר ואין אומרים שהתכווין רק לצער לחבירו.

דף מ"א - ע"ב

משנה: אין שוחטים לתוך ימים ונהרות - שלא יאמרו ששוחט לשר של הים או הנהר. **לא לתוך כלים -** שלא יאמרו שמקבל הדם לזרוק לעבודה זרה. אבל בספינה שוחט על גבי כלים שימשך הדם לתוך הים, או מוציא ידו חוץ לספינה ושוחט והדם ויורד על דופני הספינה אל תוך הים. **לתוך עוגה של מים -** בצלולים לא ישוחט, שלא יאמרו ששוחט לכבואה הנשקף. אבל בעכורים - מותר.

שחיטה לגומא - אין שוחטים לגומא בכלל, והרצוה לנקר חצירו עושה מקום חוץ לגומא ושוחט ודם יורד לתוך הגומא, ובשוק לא יעשה כן - שלא יחקה את הצדוקים, ונאמר 'ובחוקותיהם לא תלכו', ואם עשה כן - צריך בדיקה אחריי.

משנה: השוחט חולין לשם עולה/ לזבחים/ לאשם תלוי/ לפסח/ לתודה - לתנא קמא: שחיטתו פסולה, כיון שהוא נידר ונידב חוששים שיאמרו שהקדישו והרי הם קדשים בחוץ. **לרבי שמעון:** כשירה, שאין חוששים שיאמרו כן.

קרבן אשם תלוי בר נדר ונדבה - הוא כדברי רבי אלעזר: שמתנדב אדם אשם תלוי בכל יום.

קרבן פסח שאינו בר נדר ונדבה - משום שהפרשתו כל השנה כולה שייך תמיד להקדישו.

השוחט לשם חטאת/ לאשם ודאי/ לכבוד/ למעשר/ לתמורה - שחיטתו כשרה, שאין זה נידר ונידב.

השוחט לשם חטאת - הוא באומר 'לשם חטאת' שאף אם חייב חטאת אינו כלום, אבל אם חייב חטאת ואמר 'לשם חטאת' יש לומר ששוחט באמת לשם חטאת ופסולה.

השוחט לשם תמורה - הוא בסתם, אבל אם יש לו זבח בתוך ביתו, ואמר 'לשם תמורת זבחי' שחיטתו פסולה.

זה הכלל: כל דבר שנידב ונידב - השוחט לשמו אסור, ושאינו נידר ונידב - השוחט לשמו כשר, הרישא בא לרבות עולת נזיר, שיאמרו שמא נדר נזירות בצנעה, הסיפא בא לרבות עולת יולדת, ובאין לו אשה, או שיש לו אך לא אמר 'לשם עולת אשתי', שאם אמר כך הרי זו פסולה - ואף שכל היולדת יש לה קול, יאמרו שמא הפילה.

שחט בעלי מומים לשם נידר ונידב - לרבי ינאי: שחיטתו כשרה, שידוע שאין כוונתו לשם קרבן, לרבי יוחנן: גם בזה פסולה, שלפעמים מכסה המום ואינו ידוע.

הדרן עלך פרק השוחט

חולין דף מ"ב. יום ה' פרשת קורח - כ"ז סיון תשפ"ו

יום זה לזכות המסור למערכת בכל לב ונפש

יוסף בן שרה עטל לברכה והצלחה ולסייעתא דשמיא מרוב כל

פרק שלישי - אלו טריפות

משנה: אלו טריפות בבהמה: איברים שנטרף בנקב (כל שהוא), א. וושט, ב. קרום של מוח, ג. הלב לבית חללו, ד. ריאה שניקבה, לרבי שמעון: דווקא אם ניקבה לבית הסמפונות, ה. ריאה שחסרה ו. נקב בקיבה, ז. נקב מרה, ח. ניקבו המעינים, ט. כרס הפנימית, י. י"א. המסס ובית הכסות שניקבו לחוץ. שאר איברים, י"ב. פסוקת הגרגרת, י"ג. נשברה שדרה ונפסק חוט שלה, י"ד. ניטל הכבד כולה, ט"ו. נקרע רוב כרס החיצונה, לרבי יהודה: בגדולה - אם נקרעה טפה, בקטנה - ברובה, ט"ז. נפלה מהגג, י"ח. נשתברו רוב צלעותיה, י"ח. דרוסת זאב - טריפה, לרבי יהודה: דרוסת הזאב - בדקה, ודרוסת ארי בגסה. דרוסת הנגן - בעוף הדק, דרוסת הגס - בעוף הגס.

מקור לאיסור טריפה בתורה: שנאמר 'ובשר בשדה טרפה לא תאכלו'.

טריפה - לרבי שמעון בן לקיש: אינה חיה, ששינוי זה הכלל כל שאין כמוה חיה טריפה, ורמז לכך מהתורה: שנאמר 'זאת החקה אשר תאכלו' חיה - אכול, שאינה חיה - אל תאכל. י"א: שטריפה חיה, ומקורו: מתנא דבי רבי ישימעאל שנאמר 'ובין החקה הנאכלת ובין החקה אשר לא תאכל' - אלו שמונה עשרה טרפות שנאמרו למשה מסיני; הרי שנקראת הטריפה 'חיה'.

'זאת החקה אשר תאכלו' - מלמד שתפס הקדוש ברוך הוא מכל מין ומין והראה לו למשה, ואמר לו: זאת - אכול, זזאת - אל תאכל.

דף מ"ב - ע"ב

יש עוד טריפות בנוסף הנשנה במשנה: א. בהמה שנחתכו רגליה מהארכובה ולמעלה, לרבי שמעון בן אלעזר אינה טריפה, שיכולה לחיות בצריבת מקום החתך. ב. מגיין חיסרון בשדרה לעניין טומאת מת ולעניין טריפה - לבית שמאי: שתי חוליות, לבית הלל: חוליא אחת. ג. הופשט כל עורה, ורבי מאיר: מכשיר. ד. צימוק הריאה,

יש עוד טריפות שנאמרו - א. לרב מתנא: עצם הירך שיצא ממקומו. ב. לרב: לקתה בכליה אחת. ג. לרבא: ניקב הטחול (ורק אם ניטל כשרה). ד. לשמואל: סימנים שנדלדל ברוב. ה. נעקרה צלע מעיקרה. ו. גולגולת שנתרסק ברוב. ז. בשר החופה את רוב הכרס שנקרע ברוב.

תנא דבי רבי ישמעאל שיש רק 'שמונה עשרה' טריפות - והקשו בגמרא לשחיטתו למה לא נקט עוד (ועל התנא במשנה אין להקשות - שכלל השאר ב'זה הכלל'). והשיבו שכלל כל 'ח' טריפות 'נקב' באחת (וכן ניקב הטחול בכלל זה. גמרא. וגם הטריפות ששינוי הלהן לענין 'ריאה' ו'ושט' הם בכלל נקובה וחסרה. רש"י). וכן כלל ב' טריפות של 'פסיקה' (הגרת, חוט השדרה) באחת, וכך נכללים במניין י"ח גם שאר הטריפות הנ"ל.

חולין דף מ"ג. יום ו' פרשת קורח - כ"ז סיון תשפ"ו

דף מ"ג - ע"א

אמר עולא: שמונה מיני טריפות נאמרו לו למשה בסיני - נקובה ופסוקה, נטולה (כבד, ובכלל זה - נפלה מהגג וניטל עורה וראש עצם הירך שיצא ממקומו) וחסורה (ובכלל זה - שניטל עורה ונחתכו רגליה), קרועה (בשר החופה הכרס) ודרוסה, נפולה ושבורה (ובכלל זה - נדלדל סימנים ועקירת צלע ונתרסק הגולגולת) - ובא למעט לקתה הכוליה שהטריף רכיש בר פפא.

אמר חייא בר רבא: שמונה טריפות יש בנקובה (ושט, קרום המוח, לב, ריאה, קיבה, מעיים, כרס הפנימי, המסס ובית הכסות). אך מה ששינוי נקובת המרה שיטת יחיד היא - לרבי יוסי ברבי יהודה.

אמר רבי יצחק ברבי יוסי אמר רבי יוחנן: הלכה כרבי יוסי ב"ר יהודה - שניקבה המרה טריפה.

חברי רבי יוסי ב"ר יהודה הוכיחו שלא כדבריו מהנאמר באיוב: 'ישפוך לארץ מררת' ועדיין איוב קיים. והשיב: אין מזכירים מעשה ניסים, שהרי נאמר גם 'פלה כליותי ולא יחמול', אלא היה נס שאמר השם: 'רק את נפשו שמור'.

לרבי יצחק ברבי יוסי אמר רבי יוחנן: הלכה כדברי האומר שרק אם נשתייר כזית מהכבד כשירה, אבל לרבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: הלכה כסתם משנה, ובמשנתנו שינוי שרק אם לא נשתייר הימנה כלום היא טריפה.

מרה שניקבה והכבד סותם הנקב - כשירה.

ניקב הקורקבן וכיס שלו קיים, או להיפך - כשר.

אמר רבה: שני עורות יש לוושט, חיצון - אדום, פנימי - לבן, ואם התחלפו - טריפה. ניקב זה בלי זה - כשר. **ניקבו שניהם** (בקורקבן הוא והכיס, ובוושט שני העורות), **זה שלא כנגד זה - לרב פפא:** בוושט - כשר, בקורקבן - פסול. **לרב אשי:** בוושט כיון שאוכלת וצועקת בו לפעמים מזדמנים הנקבים זה מול זה - וטריפה, אבל קורקבן שמונה על מקומו - כשירה.

קרום שעלה מחמת מכה בוושט - אינו קרום.

ספק דרוסה - אינו מועיל בדיקה לוושט מבחוץ רק בפנים.

דף מ"ג - ע"ב

אמר עולא: ישב לו קוץ בוושט מבפנים - אין חוששים שמא היה נקב גם בחיצון והבריא (ולא רק בנמצא בחלל הושט כפי שרצה תלמיד אחד לומר - שבזה לא הוצרך עולא להשמיע). א. לשחיטתו גם אין חוששים לספק דרוסה (כגון שנכנס ארי בין השורים). ב. אין להקשות משתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן שחייב באשם תלוי - ששם הוחזק איסור. ג. אין להקשות מהשוחט בסכין ונמצאת פגומה שחוששים שמא נפגמה בעור ואסורה - ששם נולד ריעותא בסכין. ד. אין ללמוד מטומאה שספק ברשות היחיד טמא וברה"ר טהור - שלומדים מסוטה לטומאה לבד.

תורבץ הוושט - לרב: נטרף בנקב במשהו, לשמואל: רק ברובו. 'הטעם' - לרב יהודה: רב: סבר שמקום שחיטה הוא, ושמואל: סבר שאינו מקום שחיטה. **לרמי בר יחזקאל:** גם לרב אינו מקום שחיטה, ובכל זאת נטרף בנקב משהו.

מקום תורבץ הוושט - א. לשמואל: כל שחותכו ומרחיב, חותכו ועומד במקומו זהו וושט עצמו. ב. לרב יבבי בר אביי: כל שחותכו ועומד במקומו זה תורבץ הוושט, חותכו ומתכווין - זהו וושט עצמו. ג. לרבי זירא: בית הבליעה, והוא פחות מאורך שעורה ויותר מאורך חיטה.

מעשה בשור של בני רב עוקבא שהתחיל השוחט לשחוט בתורבץ הוושט וגמר בוושט - רבא: הטריפו, בתחילה אמרו שהוא מפני שמחמירים גם כרב - שנטרף בנקב משהו, וגם כשמואל - שאינו מקום שחיטה. **רבי אבא:** חולק עליו שהרי לרב ולשמואל הרי זה כשר, ולרבה לשלם דמי שור שהאכיל לכלבים.

שינוי: לעולם הלכה כדברי בית הלל (לאחר בת קול, ושלא כרבי יהושע), והרצוה לעשות כדברי בית שמאי עושה, כדברי בית הלל עושה (קודם בת קול, או כרבי יהושע שסובר שאין משגיחים בבית קול). מקולי בית שמאי ומקולי בית הלל - רשע, מחומרי בית שמאי ומחומרי בית הלל - עליו הכתוב אומר 'הפסיל בחשך הולך', אלא או כבית שמאי כקוליהם וכחומריהם או כבית הלל כקוליהם וכחומריהם. והקשו לרבא שהחמיר כרב ושמואל הגם שזה סתירה - ויישב רב טבות שפסק לגמרי כרב, וכרמי בר יחזקאל שגם לרב אינו מקום שחיטה, וכנ"ל.

לעילוי נשמת האברך היקר שבערכין, שמו הטוב הולך לפניו,
נזדכר ביסורים וקבלם בשמחה
הרה"ח משה חיים ברנשטיין זצ"ל
בן יבלחט"א הרה"ח בנימין זאב הי"ו הנ"מ רחל שתחי'
נלב"ע ח' סיון תשפ"ו
ת נ צ ב' ה'

